

การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา

A Study of the Administrative Competency Components of Education Administrator

ภาวิณี คำมุงคุณ¹

วาโร เพ็งสวัสดิ์² และ วันเพ็ญ นันทะศรี³

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร^{1,2,3}

Pavinee Commongkun¹,

Waro Phengsawat² and Wanphen Nanthasri³

Sakon Nakhon Rajabhat University^{1,2,3}

Corresponding Author, Email: Kengzapavinee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา ซึ่งศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 แหล่ง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ (Administration) 1) การติดต่อสื่อสาร (Communication) 3) การพัฒนาบุคลากร (Personnel Development) 4) การวางแผน (Planning) และ 5) การเป็นผู้นำ (Leadership) ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สมรรถนะการบริหาร; นักบริหารงานการศึกษา; องค์ประกอบสมรรถนะ

* ได้รับบทความ: 12 ตุลาคม 2568; แก้ไขบทความ: 21 ตุลาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 20 มิถุนายน 2569

Abstract

This research aimed to study the administrative competency components of educational administrators. The research was divided into two steps. The first step involved synthesizing the administrative competency components of educational administrators by studying 10 relevant documents and research papers. The tool used was a document synthesis form, and the statistics used for data analysis were frequency and percentage. The second step was to evaluate the suitability of the administrative competency components of educational administrators. This was carried out by five experts using a 5-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were the mean and standard deviation.

The research findings revealed that the administrative competency components for educational administrators consist of five elements: 1) Administration, 2) Communication, 3) Personnel Development, 4) Planning, and 5) Leadership. The evaluation of all components showed that they were at the highest level of appropriateness.

Keywords: Administrative Competency; Educational Administrators; Competency Components

บทนำ

ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ภารกิจด้านการศึกษาก็ได้ถูกถ่ายโอนสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อย่างเป็นทางการ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่มากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายครั้งนี้ได้ยกระดับบทบาทของ “นักบริหารงานการศึกษา” ซึ่งรวมถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาและบุคลากรในฝ่ายการศึกษา ให้กลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพและประสิทธิภาพของระบบการศึกษาในระดับท้องถิ่น

พวกเขาไม่ได้เป็นเพียงผู้บริหารจัดการงานด้านการศึกษา แต่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมประสานนโยบายการศึกษาระดับชาติเข้ากับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงเป็นผู้วางยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในภาพรวมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและชุมชน (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2560) อธิบายว่า แม้จะมีการกระจายอำนาจและถ่ายโอนภารกิจมาอย่างต่อเนื่อง แต่การจัดการศึกษาท้องถิ่นยังคงเผชิญกับปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา อันเนื่องจากการเข้าถึงการศึกษาที่ไม่เท่าเทียม เช่น ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา การขาดแคลนครู และคุณภาพโรงเรียนที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ขาดแคลนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เมื่อเทียบกับในเมือง นอกจากนี้ยังรวมถึง ช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้เด็กจากครอบครัวฐานะยากจนมีโอกาสด้านการศึกษาน้อยกว่า การแก้ไขปัญหาต้องอาศัย การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ที่ตอบสนองบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด การสร้างความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วน และกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้นในการออกแบบการศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการของพื้นที่ (ฐนัส มานวงศ์, 2562) อธิบายว่าปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนถึง อุปสรรคสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีทิศทางและเท่าเทียม

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและได้ดำเนินการวิจัยในหัวข้อ “การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา” ผู้ที่ซึ่งเป็นฟันเฟืองหลักในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการบริหาร องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการออกแบบหลักสูตรพัฒนาบุคลากรให้ตอบสนองต่อความต้องการอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาท้องถิ่นให้มีความเสมอภาคและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง โดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสารเป็นเครื่องมือในการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูลทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย อาจารย์ระดับอุดมศึกษา ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการกองการศึกษา และผู้อำนวยการ

สถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิและเก็บรวบรวมตามกำหนด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมแปลผลตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556) โดยกำหนดค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าองค์ประกอบมีความเหมาะสม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาขององค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา

ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษาซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง โดยแจกแจงความถี่ และสรุปผลโดยเกณฑ์ค่าเฉลี่ยความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป ของความถี่ทั้งหมด รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา

นักวิชาการ/นักวิจัย สมรรถนะการบริหาร	1. Ahmed Al Hadrami 2023	2. วิริยะ เริงฤทธิ์ 2559	3. กรมส่งเสริมการปกครอง 2558	4. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2560	5. ศิริกานต์ สุริยวัฒนานนท์ 2561	6. เนติมา อริยะดำรงขวัญ 2562	7. วราภรณ์ ทิพสุข 2563	8. นลัทพร บึงทอง 2566	9. ศราวุธ จันทอง 2566	10. พันธุ์ชัย นันทวัฒน์โกสิน 2566	ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ศึกษา
1. การบริหารจัดการ	✓	✓		✓	✓	✓		✓		✓	7	70	*
2. การติดต่อสื่อสาร	✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓	7	70	*
3. การพัฒนาบุคลากร			✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	7	70	*
4. การวางแผน	✓			✓	✓	✓	✓		✓		6	60	✓
5. การเป็นผู้นำ	✓	✓	✓		✓	✓					5	50	✓
6. ทำงานเป็นทีมเพื่อเสริมสร้าง ประสิทธิภาพองค์กร			✓	✓			✓			✓	4	40	
7. การเป็นผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง		✓			✓			✓		✓	4	50	
8. การบริหารสถานการณ์และการตัดสินใจ				✓	✓	✓					3	30	
9. การคิดเชิงกลยุทธ์			✓				✓				2	20	
10. การสร้างแรงจูงใจ		✓			✓						2	20	
11. การมีคุณธรรมจริยธรรม		✓			✓						2	20	

นักวิชาการ/นักวิจัย สมรรถนะการบริหาร	1. Ahmed Al Hadrami 2022	2. วชิระ เรืองฤทธิ์ 2559	3. กรมส่งเสริมการปกครอง 2558	4. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2560	5. ศิริกานต์ สุริยพัฒน์ 2561	6. เนติมา อริยะดำรงชัย 2562	7. วราภรณ์ ทิพย์ 2563	8. นลัทพร บึงทอง 2566	9. ศราวุธ จูมทอง 2566	10. พันธุ์ชัย นัทรวิวัฒน์โกสิน 2566	ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ศึกษา
12. การจัดการตนเองเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน							✓			✓	2	20	
13. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนา									✓	✓	2	20	
14. มนุษย์สัมพันธ์และการทำงานเป็นทีม										✓	1	10	
15. ลักษณะบุคลิกภาพ		✓									1	10	
16. มนุษย์สัมพันธ์		✓									1	10	
17. การมุ่งผลสัมฤทธิ์										✓	1	10	
18. การตั้งเป้าหมายและมาตรฐาน						✓					1	10	
19. การบริหารเวลาและจัดลำดับความสำคัญ						✓					1	10	
20. การประเมินคนและผลการปฏิบัติงาน						✓					1	10	
21. การพัฒนาทีมงาน						✓					1	10	
22. การคิดได้อย่างชัดเจนและการคิดวิเคราะห์ได้						✓					1	10	
23. การอ่าน	✓										1	10	
24. การฟัง	✓										1	10	
25. การเขียน	✓										1	10	
26. ความกล้าหาญทางจริยธรรม คุณธรรม จรรยาบรรณ								✓			1	10	
27. การมีวิสัยทัศน์										✓	1	10	
รวม	7	8	4	5	9	10	6	5	4	9			

จากตาราง 1 เห็นได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์คัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ ตั้งแต่ 50 ขึ้นไป ทำให้ได้ องค์ประกอบทั้งหมด จำนวน 5 องค์ประกอบเรียง ตามความถี่สูงสุดไปหาน้อยสุดได้ ดังนี้ 1) การบริหารจัดการ 2) การติดต่อสื่อสาร 3) การวางแผน 4) การพัฒนาบุคลากร และ 5) การเป็นผู้นำ

2. การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา นำผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสามารถสรุป ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา

องค์ประกอบ	การตรวจสอบวัดระดับความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ (N=5)		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1. การบริหารจัดการ	4.20	0.44	มาก
2. การติดต่อสื่อสาร	4.40	0.89	มากที่สุด
3. การวางแผน	4.80	0.44	มากที่สุด
4. การพัฒนาบุคลากร	4.60	0.54	มากที่สุด
5. การเป็นผู้นำ	4.40	0.89	มากที่สุด
ภาพรวม	4.48	0.22	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะ นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.78 , SD = 0.36) และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การเป็นผู้นำ ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.89) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การพัฒนาบุคลากร ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.54) การติดต่อสื่อสาร ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.89) การเป็นผู้นำ ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.89) และการบริหารจัดการ ($\bar{x}$ = 4.20, S.D. = 0.44)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า สมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การติดต่อสื่อสาร 3) การวางแผน 4) การพัฒนาบุคลากร และ 5) การเป็นผู้นำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะการบริหารมิได้เป็นเพียงความสามารถเฉพาะด้านที่แยกออกจากกัน แต่เป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทของนักบริหารงานการศึกษาในปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านนโยบาย

เทคโนโลยี และความคาดหวังของสังคม จึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารคน การบริหารงาน และการบริหารการเปลี่ยนแปลง

ประการแรก การบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร เนื่องจากเป็นกระบวนการในการวางระบบงาน การจัดสรรทรัพยากร การควบคุม กำกับ และติดตาม ผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ นลัทพร บุ่งทอง (2566) ที่กล่าวว่าการบริหารจัดการในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับกระบวนการบริหาร รวมทั้งสอดคล้องกับ ดวงรัตน์ ธรรมสาโรช (2567) ที่พบว่า การบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร

ประการที่สอง การติดต่อสื่อสาร เป็นองค์ประกอบที่ช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันภายในองค์กร ส่งเสริมการประสานงาน และลดความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงาน ทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้าง แรงจูงใจและความร่วมมือจากบุคลากร ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ วชิระ เรืองฤทธิ์ (2559) ที่เสนอว่าการสื่อสารเป็นทักษะสำคัญของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจร่วมกัน ในองค์กร รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุธ จุมทอง และกุลจิรา รักษ์นคร (2566) ที่พบว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการปฏิบัติงาน

ประการที่สาม การวางแผน เป็นสมรรถนะที่ช่วยกำหนดทิศทางการทำงานและสร้างความ ชัดเจนในการปฏิบัติงานขององค์กร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการวางแผนเป็นพื้นฐานสำคัญของการ บริหารทุกด้าน เนื่องจากช่วยให้ผู้บริหารสามารถคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคต กำหนดเป้าหมาย และ จัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเนติมา อริยะดำรงขวัญ (2562) ที่กล่าว ว่าการวางแผนอย่างเป็นระบบเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานและลดความ เสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ประการที่สี่ การพัฒนาบุคลากร เป็นองค์ประกอบที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากร มนุษย์ในฐานะกลไกหลักขององค์กร การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและความพร้อมต่อ การเปลี่ยนแปลงขององค์กร ผลการวิจัยสอดคล้องกับ พัทรินทร์ รอดคล้าย (2564) ที่พบว่าการพัฒนา บุคลากรอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและความสำเร็จขององค์กร ในระยะยาว

ประการสุดท้าย การเป็นผู้นำ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่เชื่อมโยงและหล่อหลอมสมรรถนะทุกด้าน เข้าด้วยกัน เนื่องจากผู้นำเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์ (2564) ที่อธิบาย ว่าภาวะผู้นำเป็นกระบวนการใช้อิทธิพลในการสร้างความเข้าใจและความมุ่งมั่นของบุคลากรต่อเป้าหมาย

ขององค์กร โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

โดยสรุป สมรรถนะการบริหารทั้ง 5 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์และเกื้อหนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการสื่อสารที่ดี การวางแผนที่รอบคอบ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง ดังนั้น นักบริหารงานการศึกษาจึงควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะทั้ง 5 ด้านควบคู่กัน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารงานและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานทางการศึกษาและสถาบันที่รับผิดชอบการพัฒนาผู้บริหารควรนำองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การติดต่อสื่อสาร การวางแผน การพัฒนาบุคลากร และการเป็นผู้นำ ไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและพัฒนานักบริหารงานการศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นต่อการบริหารองค์กรในยุคปัจจุบัน

1.2 สถานศึกษาควรนำองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานและคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจหรือวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษาตามตัวแปรต่าง ๆ เช่น ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร ขนาดสถานศึกษา หรือสังกัดหน่วยงาน เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างและสามารถออกแบบแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละกลุ่มได้

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบ (Model) หรือโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา โดยอาศัยองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้เป็นฐานในการพัฒนาและทดลองใช้ในสถานศึกษาจริง เพื่อประเมินประสิทธิผลและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในวงกว้าง

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษา โดยการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง พบว่า สมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ (Management) 2) การติดต่อสื่อสาร (Communication) 3) การวางแผน (Planning) 4) การพัฒนาบุคลากร (Personnel Development) และ 5) การเป็นผู้นำ (Leadership) ซึ่งได้รับการประเมินและยืนยันความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและเกื้อหนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ โดยการบริหารจัดการเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจขององค์กร การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือสร้างความเข้าใจและความร่วมมือ การวางแผนเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กร การพัฒนาบุคลากรเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ และการเป็นผู้นำเป็นพลังขับเคลื่อนที่ช่วยบูรณาการทุกองค์ประกอบให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่เป็น “MCPDL Model” (Management Competency for Professional Development and Leadership Model) ซึ่งอธิบายว่าสมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษาเกิดจากการบูรณาการ 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ Management, Communication, Planning, Personnel Development และ Leadership ที่ทำงานเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพในการบริหารองค์กรและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ดังภาพที่ 1

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร สังข์อนงค์. (2566). สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. (การค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2558). ประกาศคณะกรรมการกลางเทศบาล เรื่อง มาตรฐานกำหนดตำแหน่งนักบริหารงานการศึกษา ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง. <https://www.dla.go.th/landingPage.jsp>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2565). คู่มือการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565). <https://www.dla.go.th/landingPage.jsp>
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2566). คู่มือการกำหนดความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะสำหรับข้าราชการ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง และสำนักงานรัฐมนตรี. <https://www.ops.go.th/th/personnel-media/personnel-publication/item/10256-2024-05-09-08-11-32>
- กัลยาณี สุวรรณโคตร. (2566). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 5(1), 163–176.
- กานต์ บุญศิริ. (2557). ภาวะผู้นำกับการเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 8(1), 1–16.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2560). คู่มือสมรรถนะด้านการบริหารจัดการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐนัส มานวงศ์. (2562). การพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระรายวิชาด้วยโปรแกรมฝึกอบรมที่ใช้แนวคิดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์และการเรียนรู้เชิงรุก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ดวงรัตน์ ธรรมสาโรช. (2567). ปัจจัยการสื่อสารในองค์กรที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลของบุคลากรในเทศบาลนครสระบุรี. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 18(57), 398–414.
- นลัทพร บุ่งทอง. (2566). สมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคใต้. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(4), 77–94.

- เนติมา อริยะดำรงชัย. (2562). องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดฉะเชิงเทรา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2564). การพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- พจน์ย์ จันทร์ทิพย์. (2564). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาบุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา, 116(114ก), 48-65.
- พัชรินทร์ รอดคล้าย. (2564). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- พันธุ์ชัย นัทรวัฒน์โกสิน. (2566). การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 9(2), 215-228.
- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2560). การกระจายอำนาจและการจัดการปกครองท้องถิ่น: ทฤษฎี แนวคิด และประสบการณ์. วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 49(1), 7-33.
- วชิระ เริงฤทธิ์. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของ กองทัพอากาศ. วารสารสุทธิปริทัศน์, 30(95), 205-218.
- วราภรณ์ ทิพสุข. (2563). สมรรถนะการบริหารของนักบริหารงานการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ศราวุธ จุมทอง และกุลจิรา รักชนคร. (2566). สมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 17(1), 84-100.

- ศิริกานต์ สุริยวัฒนานนท์ และคณะ. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 24(3), 59–74.
- สุกิจ โพธิ์ศิริกุล. (2565). การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับเป็นโรงเรียน พอเพียงท้องถิ่นสังกัดเทศบาล. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 1(4), 14–23.
- Al-Hadrami, A. B. S. (2023). The competences of managing educational crises for principals of basic education schools in the Sultanate of Oman. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, 13(4), 37–50. <https://doi.org/10.47750/jett.2022.13.04.006>
- Boyatzis, R. E. (2008). Competencies in the 21st century. *Journal of Management Development*, 27(1), 5–12. <https://doi.org/10.1108/02621710810840730>